

5. Niemi, H. & Jakku-Sihvonen, R. (2006). Research-based teacher education. In R. Jakku Sihvonen, & H. Niemi (Eds.), Research-based teacher education in Finland. Reflections by Finnish teacher educators (pp. 31–50). Turku: Finnish Educational Research Association.

6. Niemi, H., & Nevgi, A. (2014). Research studies and active learning promoting professional competences in Finnish teacher education, *Teaching and Teacher Education*, 43, 131–142.

7. PISA results in focus [Електронний ресурс] // OECD. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>.

8. Rajakaltio, H. (2014). Towards renewing school. The action model of the school development – Integrating in-service-training and the development process. (In Finnish), Reports and 2014:9. Reports and reviews 2014:9. The Finnish National Board of Education, Helsinki, Finland.

9. Teacher education in Finland [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://www.oph.fi/download/154491_Teacher_Education_in_Finland.pdf.

10. The New Ukrainian School (conceptual principals of secondary school reform) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202017/02/17/book-final-eng-cs-upd-16.01.2017.pdf>.

УДК 316.614

Горбань Г. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ УЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Загальні тенденції розвитку особистості, соціуму, принципів зміни у системах соціальних відносин й взаємодії вимагають від сучасної людини сформованості нових здатностей. Дитина, яка освоює сучасний світ, сприймає його новітні технології, швидкоплинні зміни, глобальні виміри як природне середовище власного життя. У дорослої ж людини мають відбутися трансформації стереотипів, сформуватися нові моделі поведінки та нормативно-ціннісне ставлення до них. Це потребує додаткових зусиль усвідомлення себе як частини нового світу. Особливо гостро ця проблема постає в освітньому середовищі, коли дорослі – педагоги – мають вибудовувати такий простір розвитку й становлення особистості, в якому якісно інтегруються стійкі загальнолюдські й ментальні основи соціального життя та цінності й норми, що продукуються новими інформаційно-комунікаційними технологіями, сучасними смислами життєдіяльності людини.

Ми вважаємо, що основним напрямом професійної підготовки педагогів має стати сформованість психологічної культури, усвідомлення значення власної психологічної компетентності. У закладах освіти, що здійснюють підготовку й перепідготовку освітян, мають бути впроваджені програми, спрямовані на формування психолого-педагогічної готовності до змін, розвитку самостійності й критичності мислення. Актуальною є потреба сформованості в учителя компетенцій, яких вимагають перспективи розвитку суспільства та які мають бути розвинені в учнів. Відзначимо, що Європейський Парламент та Рада (ЄС) визначають вісім основних компетенцій [1]: спілкування рідною мовою; спілкування іноземними мовами; знання математики та загальні знання у сфері науки і техніки; навички роботи з цифровими носіями; навчання заради здобуття знань; соціальні та громадянські навички; ініціативність та практичність; обізнаність та самовираження у сфері культури.

Серед самих необхідних умінь 2020 року фахівці називають такі [2]: комплексне багаторівневе вирішення проблем (Complex problem solving); критичне мислення (Critical thinking); креативність у широкому сенсі (Creativity); вміння управляти людьми (People management); взаємодія з людьми (Coordinating with others); емоційний інтелект (Emotional intelligence); формування власної думки й прийняття рішень (Judgment and decision-making); орієнтованість на клієнта (Service orientation); вміння вести перемовини (Negotiation); гнучкість ума (Cognitive flexibility).

Серед основних типів грамотності й базових навичок XXI ст. директор Global Education Futures EdCrunch Павел Лукша називає [3]: управління концентрацією та увагою; готовність до співпраці; критичне, проблемно-орієнтоване й системне мислення; творчість; робота у міждисциплінарних середовищах; розуміння глобальних змін; управління собою та власним здоров'ям; сформованість навичок у сфері ІКТ, інформаційна гігієна; гнучкість й адаптивність; готовність до навчання протягом життя; відповідальність.

Сучасний педагог опинився у складних умовах між традиційним і новітнім, а також розгубленості, відсутності стабільності освітньої системи і визначеності загального напрямку освітніх дій, необхідності постійного пошуку шляхів розв'язання проблем, що пов'язані із глобальними змінами у суспільстві, у технологіях, у комунікації тощо.

Побудова Нової української школи вимагає від освітян: 1) кардинальних змін у ставленні педагога до власної педагогічної діяльності та досвіду; 2) усвідомлення наявних стереотипів педагогічних дій і сприйняття учня, його навчальної діяльності та власної ролі в освітньому процесі; 3) реального учіння протягом життя, пов'язаного з професійною діяльністю; 4) врахування власних індивідуально-професійних особливостей. Професія учителя є інтелектуально й емоційно напруженою діяльністю, із значним навантаженням адаптаційно-компенсаторних механізмів всього організму на фізичному рівні й на психологічному (особистісному) рівні. Отже, всебічні зміни, що відбуваються в освітньому середовищі, безперечно зумовлені викликами сучасності, а педагоги мають швидко й ефективно реагувати на суспільні зміни шляхом постійного свідомого учіння, оновлення знань про світ, свободи мислення («вихід за прапорці»), розвиненості гнучкості мислення. Зазначимо, що усе це відбувається на тлі складності й нестабільності економічної ситуації в освітній галузі.

Сьогодні педагог знаходиться у досить складній психологічній ситуації, для якої характерними є: високий рівень навантаження, пов'язаний з відповідальністю за результати роботи; значною кількістю конфліктних ситуацій, зумовлених особливостями комунікацій; висока напруга розумової діяльності, інформаційне навантаження, специфіка режиму праці; багатofункціональність педагогічної діяльності, що зумовлена необхідністю одночасного виконання принципово різних функцій за відсутності оптимальних для роботи зовнішніх умов.

Тут постає проблема здійснення психологічної допомоги учителю щодо подолання психоемоційної напруги, відпрацювання ефективних прийомів саморегуляції та самоорганізації. Ключову роль тут має відігравати психологічна служба освітніх закладів, яка, за підтримки керівників навчальних установ, має зорієнтувати свою безпосередню діяльність на активізацію психологічної просвітницької та профілактичної роботи саме з вчителями. На сьогодні у психологічній практиці розроблено й апробовано достатньо методів, реалізація яких дає змогу якісно вирішувати ці завдання. Складність організації такої діяльності визначається як організаційними проблемами діяльності психологічної служби, так і неготовністю самих педагогів звертатися й отримувати таку допомогу. За нашими

дослідженнями більшість запитів педагогів до практичного психолога стосується учнів, певна кількість запитів стосується проблем взаємодії з учнями та їхніми батьками, а кількість запитів щодо власних професійно-особистісних проблем є мінімальною.

Ми вважаємо, що особливо актуальною є саме психологічна робота з педагогічним колективом як колективним суб'єктом освітньої діяльності, котрий має створювати умови розвитку й становлення нової особистості. Тут в край необхідним є визначення пріоритетним напрямом у роботі психологічної служби навчального закладу соціально-психологічну роботу з педагогічним колективом. Лише сформованість необхідно-достатнього рівня професійно-психологічної культури вчителя його психологічна компетентність забезпечить актуалізацію творчого професійного пошуку, подолання неготовності змінювати сформовані стереотипи виховання й навчання, усвідомлену активність впровадження освітніх реформ, а за цим й підвищення якості освіти, створення безпечних соціально-психологічних умов навчальної діяльності учнів.

Література

1. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року // Офіційний вісник Європейського Союзу від 30.12.2006. – 2006. – L394. – С. 10.

2. Парфентьева Л. Работа будущего: 10 навыков, которые будут востребованы в 2020 году. – Режим доступа: <http://www.sncmedia.ru/career/rabota-budushchego-10-navukov/>

3. Лукша П. В ожидании «девятого вала»: компетенции и модели образования для 21 века. – Режим доступа: <http://www.slideshare.net/edu2035/gef-moscow-edcrunch-preparing-for-the-tide>

УДК 378.14:364.442.24

Горішна Н. М.

ЗАВДАННЯ І ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ДО КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Соціальна робота, як вид професійної допомоги окремії особистості, сім'ї або групі осіб з метою забезпечення належного соціального, матеріального та культурного рівня життя, стала однією із основних складових суспільного життя та соціальної практики ХХ століття. Згідно із визначенням, прийнятим Міжнародною асоціацією шкіл соціальної роботи та Міжнародною федерацією соціальних працівників, соціальна робота як практична діяльність сприяє суспільним змінам, вирішенню проблем людських взаємовідносин; допомагає людям підвищувати їх здатність до функціонального існування у суспільстві та самостійно приймати рішення з метою підвищення їх рівня добробуту. Опираючись на наукові дані про поведінку людини і соціальні системи соціальна робота допомагає там, де люди вступають у взаємозв'язок із навколишнім середовищем [2].

Найчастіше потреба у допомозі соціального працівника виникає у кризових ситуаціях, що викликають соціальну дезадаптацію індивіда, наприклад, безробіття, хвороба, втрата близьких, зміна місця проживання тощо. Оскільки різноманітні життєві труднощі зазвичай викликають психологічний дискомфорт та емоційну нестабільність, клієнти соціального працівника потребують не лише сприяння у вирішенні проблемної ситуації, але й психологічної підтримки і допомоги.

Тому невід'ємною частиною соціальної роботи є психосоціальна допомога, спрямована на психологічну підтримку населення у важких життєвих ситуаціях, зумовлених зовнішніми чинниками. Важливе місце у психосоціальній роботі займає